

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 279/2013-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. mája 2013 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. P. H., S., Španielsko, zastúpeného advokátkou JUDr. A. C., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Tdo 63/2012 z 30. októbra 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. P. H. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. januára 2013 doručená sťažnosť Ing. P. H., S., Š. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a

základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Tdo 63/2012 z 30. októbra 2012.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že trestným rozkazom Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 1 T 63/05 z 1. júna 2005 bol sťažovateľovi uložený úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 14 mesiacov s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu v trvaní 2 roky. Vzhľadom na to, že sťažovateľ sa podľa okresného súdu v skúšobnej lehote neosvedčil, pretože neuhradil zmeškané výživné, okresný súd uznesením sp. zn. 1 T 63/05 zo 14. júla 2009 rozhodol, že uložený trest odňatia slobody sťažovateľ vykoná. Sťažovateľ podal proti tomuto rozhodnutiu okresného súdu sťažnosť. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 4 Tos 51/09 z 22. septembra 2009 sťažnosť sťažovateľa proti označenému rozhodnutiu okresného súdu zamietol. Na základe dovolania, ktoré proti rozhodnutiu krajského súdu podal 14. mája 2012 sám sťažovateľ a 3. augusta 2012 aj prostredníctvom svojho obhajcu, konal vo veci aj najvyšší súd, ktorý uznesením sp. zn. 2 Tdo 63/2012 z 30. októbra 2012 dovolanie sťažovateľa odmietol ako podané neoprávnenou osobou podľa § 382 písm. b) Trestného poriadku.

Sťažovateľ sťažnosťou podanou ústavnému súdu namieta porušenie svojho práva na spravodlivé súdne konanie, a to z dôvodu, že podľa jeho názoru je uznesenie najvyššieho súdu svojvoľné a arbitrárne, pretože podľa neho v danej veci bol osobou oprávnenou na podanie dovolania proti rozhodnutiu krajského súdu z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, pričom sťažovateľ svoje tvrdenie odôvodnil takto:

«V čase doručenia rozhodnutia Krajského súdu Bratislava začala plynúť sťažovateľovi v zmysle vtedy platného trestného poriadku 3 ročná lehota na podanie dovolania a to v zmysle ust. § 368 ods. 1 Tr. por. proti rozhodnutiu súdu, ktorým bola vec právoplatne skončená.

Počas plynutia tejto lehoty, v ktorej sa mohol obrátiť podaním dovolania došlo k novelizácii trestného poriadku a to zákonom č. 262/2011 Z. z., ktorým došlo k zmene znenia § 368 Tr. por. podľa ktorého rozhodnutie o neosvedčení sa odsúdeného a nariadení výkonu trestu nie sú rozhodnutiami v zmysle § 368 a v zmysle ďalšieho novelizovaného ustanovenia trestného poriadku a to § 371 ods. 2 môže tak urobiť minister spravodlivosti.

Podľa prechodných ustanovení podľa § 567 (správne má byť „§ 567j“, pozn.) ods. 7 Tr. por. ak rozhodnutie súdu nadobudlo právoplatnosť pred 1. septembrom 2011 použije sa § 371 v znení účinnom do 31. augusta 2011.

Teda v čase plynutia zákonnej 3 ročnej lehoty na podanie mimoriadneho opravného prostriedku došlo na základe novelizácie trestného poriadku k takej zmene, že odsúdený hoci mu riadne stále plynula lehota na podanie dovolania toto podať už nemohol a nemohol tak urobiť vlastne ani minister spravodlivosti, nakoľko podľa prechodných ustanovení trestného poriadku, ak rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť pred 01. septembrom 2011 sa na neho vzťahuje ustanovenie § 371 Tr. por. účinného do 31. augusta 2011 v zmysle ktorého minister takéto právo nemal.

Sťažovateľ je rozhodne preto toho názoru, že v jeho prípade ide v rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky o zjavnú nespravodlivosť, prísny formalistický postup...»

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie takto rozhodol:

„1. Základné právo Ing. P. H. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Tdo 63/2012 zo dňa 30. 10. 2012 porušené bolo.

2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Tdo 63/2012 zo dňa 30. 10. 2012 sa zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom konania ústavného súdu bolo preskúmanie, či uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tdo 63/2012 z 30. októbra 2012 nedošlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V súvislosti s označeným základným právom zaručeným v čl. 46 ods. 1 ústavy a právom zaručeným v čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd v prvom rade v súlade so svojou judikatúrou podotýka, že obsahom obidvoch označených práv sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom, preto v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné tiež pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani

preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00).

Najvyšší súd svoje uznesenie odôvodnil takto:

„Podľa § 368 ods. 1 Tr. por. dovolanie možno podať proti právoplatnému rozhodnutiu súdu (uvedenému v ods. 2 citovaného ustanovenia), ktorým bol porušený zákon alebo ak boli porušené ustanovenia o konaní, ktoré mu predchádzalo, ak je toto porušenie dôvodom dovolania podľa § 371.

Podľa § 371 ods. 2 Tr. por. minister spravodlivosti podá dovolanie, okrem dôvodov uvedených v odseku 1 aj vtedy, ak napadnutým rozhodnutím bolo porušené ustanovenie Trestného poriadku alebo osobitného predpisu o väzbe, Trestného zákona alebo Trestného poriadku o podmienечnom prepustení odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody, o výkone trestu, ktorého výkon bol podmienечne odložený, o výkone zvyšku trestu po podmienечnom prepustení alebo o výkone náhradného trestu odňatia slobody, ktorý bol uložený popri peňažnom treste.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) predovšetkým skúmal, či dovolanie je podané oprávnenou osobou, či je prípustné a či je podané v zákonom stanovenej lehote a na mieste, kde možno tento mimoriadny opravný prostriedok podať.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí podľa § 381 Tr. por. zistil, že dovolanie obvineného je podané neoprávnenou osobou, a preto ho podľa § 382

písm. b/ Tr. poriadku odmietol (a preto nebolo potrebné rozhodnúť o prerušení výkonu trestu odňatia slobody).

Z obsahu dovolania obvineného je zrejmé, že smeruje proti rozhodnutiu o výkone trestu, ktorého výkon bol podmiennečne odložený. Z ustanovenia § 371 ods. 2 Tr. por. však jednoznačne vyplýva, že takéto rozhodnutie môže dovolaním napadnúť iba minister spravodlivosti. Obvinený zo zákona tak nie je aktívne legitimovaným na podanie takéhoto dovolania.

Vzhľadom k vyššie uvedenému musel Najvyšší súd Slovenskej republiky bez preskúmania veci na neverejnom zasadnutí dovolanie obvineného Ing. P. H. podľa § 382 písm. b/ Tr. por. odmietnuť, keďže bolo podané neoprávnenou osobou.“

Vzhľadom na uvedené je podľa názoru ústavného súdu nevyhnutné zodpovedať na tri na seba nadväzujúce otázky, a to v tomto chronologickom poradí:

V prvom rade je potrebné zamýšľať sa nad tým, o aké rozhodnutie v danom prípade ide, resp. či ide o rozhodnutie, proti ktorému je dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok vôbec prípustné. Až po kladnej odpovedi na túto otázku, t. j. až po zistení, že určité rozhodnutie je možné napadnúť dovolaním, je potrebné skúmať otázku, kto toto dovolanie môže podať, resp. kto je osobou oprávnenou na jeho podanie, a až následne prichádza na rad otázka, akými dôvodmi je možné toto dovolanie odôvodniť.

Odpoveď na prvú z uvedených otázok, t. j. proti ktorému rozhodnutiu vydanému v trestnom konaní je prípustné dovolanie, je uvedená v § 368 Trestného poriadku, odpoveď na otázku, kto je osobou oprávnenou podať dovolanie v trestnom konaní, je zase predmetom § 369 Trestného poriadku, a napokon dôvody, ktorými možno dovolanie v trestnom konaní odôvodniť sú uvedené v § 371 Trestného poriadku.

Ústavný súd podotýka, že tak ako to vo svojej sťažnosti podotkol aj sám sťažovateľ, v roku 2011 došlo novelou zákona č. 262/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „novela č. 262/2011 Z. z.“), s účinnosťou od 1. septembra 2011 k zmene Trestného poriadku, a to konkrétne aj k zmene ustanovení

upravujúcich problematiku dovolania v trestnom konaní. Vzhľadom na uvedenú zákonnú zmenu je preto nevyhnutné skúmať, či sa na daný prípad mali použiť ustanovenia Trestného poriadku v znení účinnom do 31. augusta 2011 alebo v ich znení účinnom od 1. septembra 2011.

V danom prípade sťažovateľ podal dovolanie proti rozhodnutiu, ktorým sa rozhodlo o výkone trestu, ktorého výkon bol podmiennečne odložený, a keďže v prechodnom ustanovení § 567j Trestného poriadku v jeho znení po 1. septembri 2011 nie je úprava vzťahujúca sa na aplikáciu § 368 Trestného poriadku upravujúceho druhý rozhodnutí, proti ktorým je dovolanie prípustné, na daný prípad je potrebné aplikovať toto ustanovenie § 368 Trestného poriadku v jeho znení účinnom v čase, keď sa vo veci sťažovateľovho dovolania konalo, t. j. v znení účinnom po 1. septembri 2011.

Podľa § 368 ods. 2 Trestného poriadku v znení účinnom po 1. septembri 2011 však dovolanie proti rozhodnutiu, ktorým sa rozhodlo o výkone trestu, ktorého výkon bol podmiennečne odložený, nebolo možné podať. V tejto súvislosti je však potrebné skúmať, či v zmysle prvej vety tohto označeného ustanovenia Trestný poriadok v znení účinnom po 1. septembri 2011 na inom mieste „neustanovuje inak“ (pozri prvú vetu § 368 ods. 2 Trestného poriadku, pozn.), t. j. inými slovami, či na inom mieste Trestný poriadok nemá ustanovenie, ktorým by sa nad rámec § 368 ods. 2 Trestného poriadku rozširoval okruh rozhodnutí vydaných v trestnom konaní, proti ktorým bolo tiež možné podať dovolanie. V skutočnosti Trestný poriadok v znení účinnom po 1. septembri 2011 takéto ustanovenie má, a to konkrétne v § 371 ods. 2 Trestného poriadku (ktoré inak upravuje dovolacie dôvody, pozn.), je uvedené, že dovolanie možno podať aj proti rozhodnutiu, ktorým sa rozhodlo o výkone trestu, ktorého výkon bol podmiennečne odložený.

Vzhľadom na už uvedenú zákonnú zmenu Trestného poriadku k 1. septembru 2011 je však aj v prípade § 371 ods. 2 Trestného poriadku (ktoré rozširuje okruh rozhodnutí napadnuteľných dovolaním, pozn.) nevyhnutné vysporiadať sa aj s otázkou, či toto ustanovenie možno použiť na daný prípad v jeho znení účinnom po 1. septembri 2011.

Podľa prechodného ustanovenia § 567j ods. 7 Trestného poriadku k opravám účinným od 1. septembra 2011: „Ak rozhodnutie súdu nadobudlo právoplatnosť pred 1. septembrom 2011, použije sa § 371 v znení účinnom do 31. augusta 2011.“

Keďže v danom prípade dovolaním sťažovateľa napádané rozhodnutie krajského súdu nadobudlo právoplatnosť v roku 2009, t. j. pred 1. septembrom 2011, na daný prípad malo byť aplikované ustanovenie § 371 v jeho znení účinnom do 31. augusta 2011, podľa ktorého však dovolanie proti rozhodnutiu, ktorým sa rozhodlo o výkone trestu, ktorého výkon bol podmiennečne odložený, prípustné nebolo.

Inými slovami, najvyšší súd konajúci o dovolaní sťažovateľa bol povinný o ňom konať podľa procesných zásad Trestného poriadku účinných v čase rozhodovania, okrem prípadov, keď ho prechodné ustanovenia Trestného poriadku odkazovali na aplikáciu procesných noriem účinných v minulosti.

V danom prípade tak odpoveď na otázku, či proti rozhodnutiu, ktorým sa rozhodlo o výkone trestu, ktorého výkon bol podmiennečne odložený, je alebo nie je prípustné dovolanie, bolo potrebné hľadať v § 368 ods. 1 a 2 Trestného poriadku v jeho znení účinnom v čase rozhodovania o dovolaní sťažovateľa (t. j. v jeho znení po 1. septembri 2011, keďže čo sa týka aplikácie § 368 Trestného poriadku, prechodné ustanovenia Trestného poriadku neodkazovali na minulú právnu úpravu, pozn.) a tiež v znení § 371 ods. 2 Trestného poriadku v jeho znení účinnom do 31. augusta 2011, na ktorého aplikáciu odkazovalo prechodné ustanovenie § 567j ods. 7 Trestného poriadku účinného v čase rozhodovania najvyššieho súdu.

Podľa označených ustanovení Trestného poriadku, ktoré mal najvyšší súd v čase svojho rozhodovania o dovolaní sťažovateľa aplikovať, rozhodnutie, ktorým sa rozhodlo o výkone trestu, ktorého výkon bol podmiennečne odložený, nebolo možné napadnúť dovolaním, pretože § 368 Trestného poriadku v znení účinnom po 1. septembri 2011 v interakcii s § 371 Trestného poriadku v znení účinnom do 31. augusta 2011 to nepripúšťali.

Vzhľadom na uvedený záver, že v čase rozhodovania najvyššieho súdu, proti rozhodnutiu, ktorým sa rozhodlo o výkone trestu, ktorého výkon bol podmienene odložený, dovolanie nebolo prípustné, už nebolo potrebné skúmať otázku osôb oprávnených na jeho podanie, ako ani otázku dôvodov dovolania.

Na tomto mieste tak ústavný súd konštatuje, že odôvodnenie výroku uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tdo 63/2012 z 30. októbra 2012 síce nekorešponduje s ustanoveniami, ktoré mali byť na daný prípad aplikované, avšak súčasne ústavný súd podotýka, že vzhľadom na vecnú udržateľnosť jeho odmietajúceho výroku, pretože dovolanie sťažovateľa by bolo v každom prípade odmietnuté len z iného zákonného dôvodu, než z akého ho odmietol najvyšší súd, označené uznesenie najvyššieho súdu nepredstavuje taký zásah do práv sťažovateľa, žeby si jeho intenzita vyžadovala zrušenie tohto rozhodnutia.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd sťažnosť sťažovateľa už po jej predbežnom prerokovaní (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde) odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok a rozhodnutie o zrušení označeného rozhodnutia všeobecného súdu je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody sťažovateľa (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd o tej časti sťažnosti, ktorou sa sťažovateľ domáhal jeho zrušenia, už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. mája 2013